

Preek 20-11-2016

Ds Jaco Zuurmond

Tiende zondag van de herfst – laatste zondag van het kerkelijk jaar

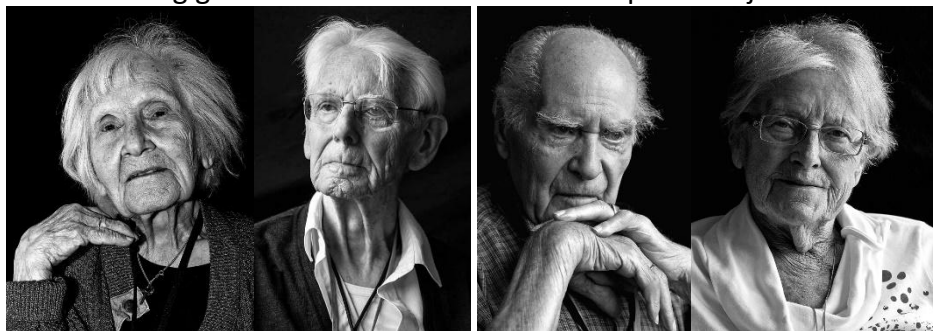
Zondag van de voleinding – Gedachtenis

Genesis 50, 22 – 26

Gemeente van de levende,

In de Ontmoetingskerk komt dit seizoen alle twee weken een gesprekskring samen onder de titel 'zin in de ouderdom'. De gesprekskring is overigens echt niet alleen bedoeld voor oude mensen... Immers, elke ouderdom, als je die trouwens al bereikt, heeft aanwijsbaar zijn wortels tot in de vroegste jeugd. Je ouderdom is het eindpunt van de vele keuzes die je onderweg hebt gemaakt. De 'zin' in de ouderdom begint dus al véél eerder dan de ouderdom zelf.

De groep heeft zichzelf bovendien stiekem een heel andere naam gegeven. "Gracieuus ouder worden". Daartoe werden we mede geïnspireerd door prachtige foto's van oudere mensen die zijn opgenomen in het boek dat we in de kring gebruiken. Laten we er even een paar bekijken...



Dat is: Gracieuus ouder worden!

Overigens, sinds we die naam gebruiken komen er elke week nieuwe leden bij. ;)

Maar zonder gekheid: zó oud worden, wie wil dat nou niet?

Iets dieper: Zó oud worden, zoals Jozef, zoals we nét lazen – wie wil dát nou niet?

Nog dieper...: zo sterven, zoals Jozef – wie wil dát nou niet?

Het heeft iets moois zoals de ouderdom van Jozef beschreven wordt. Het heeft zelfs iets moois als het sterven van Jozef beschreven wordt. Het zijn maar een paar zinnen waarin het allemaal wordt verteld – maar ze verhalen van grote rijkdom. Het loont dan ook de moeite om die paar zinnen even haast woord voor woord te spellen.

Allereerst horen we een prachtige leeftijd. Honderdtien jaar. Dat is natuurlijk maar een getal. Een getal ook dat vast en zeker de nodige vragen oproept. Vragen over onze gezondheid en vitaliteit in de ouderdom (110 is wel erg veel). Vragen vooral ook over zo veel mensen die véél jonger sterven, die helemaal niet oud worden: 55, 58, 63, 69... Maar eens te meer, hier, in het verhaal van Jozef, klinkt het gewoon als een mooie leeftijd. Het leven van Jozef voelt 'af', in dit simpele getal. Niet halverwege af-gebroken, maar tot z'n bestemming gekomen. Dan hoort het sterven bij het leven. Sterven als slotakkoord. Zó oud worden als Jozef, zó sterven als Jozef – wie wil dat nou niet?

Een halve zin verder lazen we over kinderen en kleinkinderen, die Jozef mag zien opgroeien. Hoe rijk ben je, als je in je ouderdom op enigerlei wijze ergens contact kunt houden met volgende generaties, verbonden kunt blijven met jongere mensen. In je oude dag misschien toch nog af en toe het wonder mogen meemaken van zo'n klein kindje in je armen, of kruipend bij jou over de vloer. Als je ergens de verhalen van jonge mensen mag blijven horen. Mee mag maken hoe zij hun identiteit vinden, een plek vinden in de samenleving, mee gaan bouwen aan die samenleving. Hoe rijk ben je als je ergens met jonge mensen mee kunt blijven leven? Zo rijk is Jozef dus. Ja, zó oud worden als Jozef – wie wil dat niet? Verteld wordt ook, al is het in één woord, dat Jozef oud wordt te midden van zijn broers. Daarmee wordt in één woord het hele voorgaande verhaal

samengevat. Hoe Jozef, dwars door haat en jaloezie heen, zich verzoende met zijn broers... In deze kerk hebben we dat in de voorbije weken gelezen.

Dat is één van de voorwaarden voor 'gracieus ouder worden', zo leren we in onze gesprekskring. Dat je op orde komt met onaffe zaken uit het verleden. Jozef gaat ons daarin voor. En je bent rijk, heel rijk, als het je lukt om op dat punt Jozef een voorbeeld te laten zijn in je leven. Ja, zó oud worden als Jozef – wie wil dat niet? Maar het mooiste van Jozefs ouderdom wordt misschien toch verteld in dat wonderlijke vers dat in de lezing van vandaag door de cantorij gezongen werd. Verteld wordt hoe Jozef afscheid neemt van zijn geliefden met een belofte: God zal er zijn voor jullie.

God zal er zijn voor jullie. En hij zal je bevrijden. God ziet voor jullie goede toekomst voor zich. En daarmee heb ook ik voor jullie goede toekomst voor ogen.

Jozef neemt afscheid van zijn geliefden met een visioen. Met visie. Met uitzicht. Met toekomst.

Ook dát is een belangrijke voorwaarde voor 'gracieus ouder worden', zo leren we in de gesprekskring. Dat je verantwoordelijkheid neemt voor de generaties die na je komen. Dat je verder kijkt dan jouw eigen levenseinde. De zegenende woorden die Jozef spreekt zijn daarvan een mooi voorbeeld. De goede verwachting die ooit over jouw leven werd uitgesproken door je vader, je moeder, je oma, je opa... wat zij in je zagen... voorzagen – al was het maar die zin dat 'onze kinderen het beter zullen hebben dan wij zelf' – het blijft je je leven lang bij. Als je ouders hun goede verwachting met jou hebben kunnen delen kan dat zo veel draagkracht hebben.

Maar die verantwoordelijkheid voor nieuwe generaties gaat natuurlijk ook veel verder. Dat betekent ook dat we als oudere generaties veel beter ons best moeten gaan doen om de aarde niet als één grote vuilnisbelt achter te laten voor wie na ons komen. Dat we veel harder nog ons best gaan doen om te voorkomen dat we aan het eind van onze generatie in een eeuw tijd zo ongeveer alle grondstoffen van onze lieve aarde hebben opgesoupeerd, en daardoor ook nog eens diezelfde aarde oververhit achterlaten. Dat betekent dat we ons best gaan doen om een duurzaam economisch systeem achter te laten. En ook een duurzaam sociaal systeem. Gracieus ouder worden verdraagt zich volstrekt niet met een na-ons-de-zondvloed-moraal.

Na ons de vrede – wáre vrede - zo gelooft Jozef voor wie na hem komen. Na ons een goede aarde, en mensen die op die goede aarde goed samen-leven. God zelf staat er voor in! Zo heb ik zelf mogen ervaren. Daar heb ik zelf aan mogen werken en bouwen. Mijn beste krachten heb ik aan dit visioen mogen geven. En alle vertrouwen dat zo-doende in mij is gegroeid geef ik jóu nu mee!

Zo afscheid nemen als Jozef... zo sterven als Jozef... wie wil dat niet.

...

Maar het meest bijzondere van Jozef's sterven klinkt in de zin die dáár weer op volgt: "Zweer me dat jullie, wanneer God zich jullie lot aantrekt, mijn gebeente van hier zullen meenemen."

Jozef sterft in Egypte. In de taal van de Bijbel: de plaats waar je niet hoort te zijn. Egypte staat voor het missen van hun bestemming door mensen. En zo goed het einde van Jozef ook lijkt... hij beseft: dit einde is het einde niet. Dit einde mag het einde niet zijn.

In de dood van Jozef meldt zich de opstanding van zijn volk. Hij ziet het voor zich. Hij zegt het ze toe. Maar die Opstanding van zijn volk... is ook de Opstanding van Jozef zelf.

Laat dat visioen waarmee ik jullie nu achter laat... ook mijn toekomst zijn... zo vraagt hij aan zijn geliefden.

Want daar, in die goede toekomst van God voor zijn mensen... daar hoor ik ten diepste thuis.

Dat geheim was het diepste verband van mijn leven... en het is ook het diepste geheim van mijn sterven.

...

Zó sterven als Jozef... dat mag iedereen.

In leven en in sterven jezelf meegenomen weten in Gods weg naar Zijn goede aarde.

Jouw eigen leven... en evenzeer het leven van jouw gestorven geliefde, opgenomen voelen in die grote beweging van liefde - die grote beweging van God en mensen samen.

Daarom noemen we vandaag de namen van wie dit jaar gestorven zijn.

In het stille, diepe vertrouwen dat wij samen met hen opgenomen zijn in die grote beweging van Gods liefde, door alle tijden heen. Een beweging die ons blijft verbinden, over de doodsgrens heen. Een geheim zonder einde.

Amen.